

15. 4. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ohrožení pod vlivem návykové látky v judikatuře Nejvyššího soudu

Kromě běžných každodenních činností existují i činnosti, jejichž provádění vyžaduje mj. soustředění, přesnost pohybů a schopnost předvídat. Návykové látky mají tendenci tyto požadované schopnosti značně narušovat, v důsledku čehož může dojít ke škodám na majetku nebo dokonce i zdraví jiných osob. Vykonávání takovýchto činností ve stavu vylučujícím způsobilost, který si určitá osoba přivodila vlivem návykové látky, považuje Zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník (dále TZ) ve svém § 274 za trestný čin, který nese označení „Ohrožení pod vlivem návykové látky“ a je řazen do kategorie trestných činů obecně nebezpečných.

Trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky se dopustí ten, kdo vykonává ve **stavu vylučujícím způsobilost**, který si přivodil **vlivem návykové látky, zaměstnání případně jinou činností**, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí, nebo způsobit **značnou škodu na majetku**.

Okruh činností, při jejichž výkonu ve stavu vylučujícím způsobilost se dotyčná osoba dopouští trestného činu, je v trestním zákoníku vymezen poměrně široce. Podstatné je, že takováto činnost může potenciálně ohrozit život nebo zdraví lidí, případně vést ke škodě na majetku ve výši 500.000 Kč (ke spáchání tohoto trestného činu pak stačí pouze ohrožení těchto hodnot, není nutné, aby došlo skutečně k porušení těchto hodnot). Nejvyšší soud (dále NS) judikoval, že zaměstnáním nebo jinou činností se rozumí „*takové zaměstnání nebo činnost, jejíž bezpečný výkon vyžaduje soustředěnou pozornost a schopnost správně vnímat a pohotově reagovat na vznikající situaci, přičemž i menší oslabení těchto schopností vlivem návykové látky vyvolává možnost ohrožení chráněných zájmů určitého rozsahu a intenzity (ohrožení života nebo zdraví lidí, tj. více osob, nebo možnost vzniku značné škody na majetku). Za typickou činnost v tomto smyslu se považuje řízení motorového vozidla, které vyžaduje schopnost soustředění, správných a včasných vjemů a pohotových reakcí na situaci vznikající v dopravním provozu.*“ (Usnesení NS 3 Tdo 1232/2011). Činnosti, o kterých § 274 TZ hovoří, nejsou tedy samy o sobě zakázané, naopak, spousta z nich je potřebných. Ve stavu vylučujícím způsobilost jsou však potenciálně velmi nebezpečné. Trestní zákoník potom v § 274 myslí pouze na ty případy nezpůsobilosti, které si osoba, která tyto činnosti koná, přivodila vlivem návykové látky. Návykovou látkou se podle § 130 TZ rozumí „*alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.*“

Tohoto trestného činu se pak nejčastěji dopouštějí řidiči motorových vozidel, kteří řídí svá vozidla pod vlivem alkoholu a právě k těmto případům se rovněž vztahuje poměrně bohatá judikatura Nejvyššího soudu. V řízeních pak vyvstává mnoho otazníků ohledně způsobu prokázání skutečnosti, že byl řidič ve stavu vylučujícím způsobilost.

Je v podstatě již notoricky známou skutečností, že judikatura považuje v případě požití alkoholu za hranici nezpůsobilosti případy, kdy obsah alkoholu v krvi řidiče dosáhne nejméně 1,00 g/kg tedy 1 promile. Nejvyšší soud tuto hranici opakovaně zdůvodňuje tím, že s ohledem na poznatky lékařské vědy platí, že ani nadprůměrně disponovaný řidič není při této hladině alkoholu v krvi schopen bezpečně řídit motorové vozidlo (např. Usnesení NS 7 Tdo 864/2011). I přes tuto skutečnost

vyvstává v praxi mnohdy otázka ohledně toho, jakými prostředky lze nezpůsobilost řidiče k řízení motorového vozidla prokázat. Nejvyšší soud v této věci vychází z ustanovení § 2 odst. 5 a 6 Trestního řádu (TŘ), která se týkají dokazování (Usnesení NS 7 Tdo 864/2011). Nezpůsobilost řidiče tedy nemusí být nutně prokazována krevní zkouškou, ale je možné prokázat ji i jinými důkazy, jako jsou svědecké výpovědi policistů, spolujezdců, lékařů, kteří prováděli lékařské vyšetření, svědecké výpovědi obviněného, jeho způsob chování (např. držení rovnováhy, pomalejší a zmatený verbální projev) stejně jako způsob jeho jízdy atd. (viz Usnesení NS 11 Tdo 1491/2010). Na druhou stranu je třeba říci, že argumentace obviněného v tom smyslu, že byl hlídkou zastaven z jiných důvodů, než kvůli způsobu své jízdy (např. neměl na hlavě nasazenou přilbu při jízdě na motocyklu), nemá sama o sobě příliš nadějí na úspěch (Srov. Usnesení NS 6 Tdo 362/2011).

Problematické je potom prokázání pomocí dechové zkoušky. Dechová zkouška je přípustným důkazem, pokud není důkazem jediným (Usnesení NS 11 Tdo 1491/2010). Její důkazní hodnota pak může být sporná, pokud se naměřené hodnoty pohybují okolo hranice 1 promile (Usnesení 6 Tdo 362/2011). Naopak z judikatury NS lze obecně říci, že věrohodnost dechové zkoušky dodává, pokud je v krátkých časových rozestupech prováděna opakovaně s velmi podobnými výsledky. Zajímavý je rovněž přístup soudů k předchozím zkušenostem obviněného s podobnými případy. Pokud obviněný zkušenost s takovými případy již v minulosti měl, tím spíše je z jeho strany na místě, aby v případě pochybností ohledně výsledků provedených dechových zkoušek požádal policisty o kontrolní odběr krve (Usnesení NS 3 Tdo 864/2011).

Rovněž průkaznost krevní zkoušky může být někdy zpochybňována a to především vzhledem ke skutečnosti, že vstřebávání alkoholu neprobíhá okamžitě po jeho požití, ale alkohol se vstřebává postupně (tzv. resorpce), stejně jako je s postupem času z těla vylučován (tzv. eliminační fáze). Ke krevní zkoušce totiž především v případě dopravní nehody nedochází okamžitě, může chvíli trvat, než je zkouška provedena (např. s ohledem na zdravotní stav řidiče po nehodě), přičemž vyvstává s ohledem na řečené pochybnost o tom, jaká byla hladina alkoholu v krvi řidiče v době nehody případně v době kontroly policejní hlídkou a zda byl tedy řidič „ve stavu vylučujícím způsobilost“ či nikoli (Usnesení NS 7 Tdo 88/2011). Je ale pravda, že použití tohoto argumentu má své limity. V uváděném případě byla sice krevní zkouška provedena tři hodiny po nehodě, výsledek zkoušky ovšem ukázal 3,05 promile a řidič celou událost popsal tak, že si dal k obědu v restauraci pivo a pak se probudil v nemocnici. Pokud však opakované dechové zkoušky poukazují na možnost, že hladina alkoholu v krvi řidiče stoupá, není možné, aby soud vztahoval automaticky výsledky krevní zkoušky i na období nehody, když k odběru krve došlo až za nějaký čas po nehodě. V takovém případě je třeba vyžádat si znalecký posudek z oboru toxikologie, aby bylo možno určit, nakolik došlo k pohybu hladiny alkoholu v krvi obviněného od nehody do odběru krve (Usnesení NS 7 Tdo 1098/2011).

Tak jako v případě výsledků dechové zkoušky, který by se pohyboval okolo 1 promile, může vyvstat pochybnost i u krevní zkoušky, pokud se tato pohybuje rovněž kolem stejné hranice a to s ohledem na přesnost zkoušky prováděné v různých typech laboratoří. K takovéto činnosti je nejlépe vybavena laboratoř toxikologická, lze ovšem akceptovat i výsledky laboratoře biochemické. V případě provedení analýzy v laboratoři biochemické by soud patrně přijal jako argument možnou menší přesnost výsledku, pouze pokud by se tento opravdu pohyboval kolem hranice 1 promile (Usnesení NS 3 Tdo 44/2011).

I u tohoto trestného činu lze pochopitelně použít ustanovení o krajní nouzi, problematické je ale právě v tomto případě, nakolik je podnapilá osoba schopna zhodnotit závažnost celé situace, tedy existenci či neexistenci krajní nouze (Srov. Usnesení NS 3 Tdo 1084/2011).

JUDr. Jiří Lojda, LL.M. EUR., Ph.D.

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)